

Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

**ПРОТОКОЛЬНІ ТА АД'ЮВАНТНІ МЕТОДИКИ
ЛІКУВАННЯ І РЕАБІЛІТАЦІЇ ХРОНІЧНОГО
ПАНКРЕАТИТУ У ЗАГАЛЬНОЛІКАРСЬКІЙ
ПРАКТИЦІ**

за ред. проф. Л. Бабінець

Навчально-методичний посібник

Львів
Видавець Марченко Т. В.
2023

УДК 616.37-002-036.2.015.39:577.17.049

П83

*Рекомендовано до видання Вченою радою
Тернопільського національного медичного університету
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
(протокол № 14 від 23 листопада 2021 року)*

Рецензенти:

завідувачка кафедри клінічної фармації Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, доктор медичних наук, професор **О. Є. Самогальська**

завідувачка кафедри внутрішньої медицини клінічної фармакології та професійних хвороб ДВНЗ «Буковинський державний медичний університет» доктор медичних наук, професор **О. С. Хухліна**

Протокольні та ад'ювантні методики лікування і реабілітації хронічного П83 панкреатиту у загальнолікарській практиці : навчально-методичний посібник / за ред. проф. Л. С. Бабінець. – Львів : Видавець Марченко Т. В., 2023. – 688 с.

ISBN 978-617-7937-54-7

Навчально-методичний посібник містить наукові і клінічні напрацювання, актуальні для впровадження у клінічну діяльність і педагогічний процес при вивченні дисципліни «Загальна практика-сімейна медицина».

Матеріал навчально-методичного посібника буде цікавим для викладачів, клініцистів, студентів, інтернів, а також науковців у галузі загальної практики – сімейної медицини та інших фахів.

УДК 616.37-002-036.2.015.39:577.17.049

ISBN 978-617-7937-54-7

© Л. С. Бабінець та ін., 2023
© Видавець Марченко Т. В., 2023

ЗМІСТ

Вступне слово редактора <i>Бабінець Л. С.</i>	6
Глава 1 <i>Бабінець Л. С.</i> ХРОНІЧНИЙ ПАНКРЕАТИТ: ДІАГНОСТИКА І ЛІКУВАННЯ НА ЗАСАДАХ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ	8
Глава 2 <i>Бабінець Л. С.</i> ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО КЛІНІЧНОГО ПРОТОКОЛУ (Фінляндія) ЩОДО ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТІВ З ПАНКРЕАТИТАМИ НА ЕТАПІ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ	26
Глава 3 <i>Бабінець Л. С., Галабіцька І. М.</i> АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ З ХРОНІЧНИМ ПАНКРЕАТИТОМ У ПРАКТИЦІ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ	33
Глава 4 <i>Бабінець Л. С.</i> АД'ЮВАНТНІ ТА ПРОТОКОЛЬНІ МЕТОДИКИ КОРЕКЦІЇ ТРОФОЛОГІЧНИХ ПОРУШЕНЬ У КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ ХРОНІЧНОГО ПАНКРЕАТИТУ	50
Глава 5 <i>Маєвська Т. Г., Бабінець Л. С.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ЛІКУВАННЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ ІЗ КОМОРБІДНІСТЮ ПЕРВИННОГО ОСТЕОАРТРОЗУ І ХРОНІЧНОГО ПАНКРЕАТИТУ	97
Глава 6 <i>Гулій М. А., Соловйова В. С.</i> КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА ТЕРАПІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ	

ПАЦІЄНТА З ХРОНІЧНИМ ПАНКРЕАТИТОМ НА ОСНОВІ ІНТЕГРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ СТАНУ ОРГАНІЗМУ	146
Глава 7	
<i>Бабінець Л. С., Захарчук У. М.</i>	
ОПТИМІЗАЦІЯ КОМПЛЕКСНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ ІЗ ХРОНІЧНИМ ПАНКРЕАТИТОМ У ПОЄДНАННІ З ЦУКРОВИМ ДІАБЕТОМ	159
Глава 8	
<i>Квасніцька О. С., Бабінець Л. С.</i>	
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНОГО ПАНКРЕАТИТУ У ПОЄДНАННІ ІЗ ХРОНІЧНИМ ОБСТРУКТИВНИМ ЗАХВОРЮВАННЯМ ЛЕГЕНЬ	211
Глава 9	
<i>Шевченко Н. О., Бабінець Л. С.</i>	
ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ПІДХІД ДО ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ НА ХРОНІЧНИЙ ПАНКРЕАТИТ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ВІКУ	263
Глава 10	
<i>Бабінець Л. С., Семенова І. В.</i>	
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ КОРЕКЦІЇ ОСТЕОДЕФІЦИТУ ПРИ ХРОНІЧНОМУ ПАНКРЕАТИТІ	292
Глава 11	
<i>Коцаба Ю. Я., Бабінець Л. С.</i>	
ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ МЕТОДИК В ПРОЦЕСІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ НА ХРОНІЧНИЙ ПАНКРЕАТИТ	324
Глава 12	
<i>Галабіцька І. М., Бабінець Л. С.</i>	
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ КОМПЛЕКСНИХ ПРОГРАМ ЛІКУВАННЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ НА ХРОНІЧНИЙ ПАНКРЕАТИТ З ПОРУШЕННЯМИ ВІТАМІННОГО ТА ПРООКСИДАНТНО-АНТИОКСИДАНТНОГО СТАТУСІВ	362

Глава 13

Бабінець Л. С., Мельник Н. А.

ШЛЯХИ ЛІКУВАННЯ ТА МЕДИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ХВОРИХ
НА ХРОНІЧНИЙ ПАНКРЕАТИТ У ПОЄДНАННІ З ІШЕМІЧНОЮ 391
ХВОРОБОЮ СЕРЦЯ

Глава 14

Медвідь І. І., Бабінець Л. С.

ОСОБЛИВОСТІ ВЕГЕТАТИВНОГО СТАТУСУ, ЛІКУВАННЯ
ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ КОМОРБІДНОСТІ ГІПЕРТОНІЧНОЇ 427
ХВОРОБИ З ХРОНІЧНИМ ПАНКРЕАТИТОМ

Глава 15

Бабінець Л. С., Дроняк Ю. В.

ШЛЯХИ ЛІКУВАННЯ ТА МЕДИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ХВОРИХ
НА ХРОНІЧНИЙ ПАНКРЕАТИТ У КОМОРБІДНОСТІ 469
З АСКАРИДОЗОМ

Глава 16

Кицай К. Ю., Бабінець Л. С.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИХ ПРОГРАМ
ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ НА ХРОНІЧНИЙ БІЛІАРНИЙ 500
ПАНКРЕАТИТ В ПОЄДНАННІ З ОЖИРІННЯ

Глава 17

Мігенько Л. М., Бабінець Л. С.

КЛІНІКО-ПАТОГЕНЕТИЧНІ ЧИННИКИ ПОРУШЕННЯ
ЛІПІДНОГО ОБМІНУ І ТРОФОЛОГІЧНОГО СТАТУСУ ПРИ 527
ХРОНІЧНОМУ ПАНКРЕАТИТІ, ШЛЯХИ КОРЕКЦІЇ

Глава 18

Мігенько Б. О.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕНТЕРАЛЬНОГО ТРАВЛЕННЯ ПАЦІЄНТІВ
З ХРОНІЧНИМ ПАНКРЕАТИТОМ ІЗ ТРОФОЛОГІЧНИМИ 544
ПОРУШЕННЯМИ ПІСЛЯ ПЕРЕНЕСЕНОГО ГОСТРОГО
ПАНКРЕАТИТУ

Глава 19

ДЕКЛАРАЦІЙНІ ПАТЕНТИ НА КОРИСНІ МОДЕЛІ 551

Шановні колеги!

Хронічний панкреатит (ХП), особливо враховуючи часту коморбідність із іншими нозологіями, відноситься до числа найбільш проблемних захворювань у зв'язку з поліетіологічністю, складністю патогенезу, клінічною поліморбідністю, відсутністю загально визнаної класифікації та чітких стандартів лікування, а також тяжким прогнозом і високим ризиком малігнізації. Актуальність проблеми ХП визначається значним рівнем економічних витрат на лікування та профілактику загострень, проведення безперервної замісної та коригуючої терапії, реабілітаційних заходів у ході диспансерного спостереження за пацієнтами, а також постійним зростанням захворюваності і смертності від наслідків цієї тяжкої недуги. Число хворих на ХП за останні 30 років збільшилося вдвічі, первинна інвалідизація пацієнтів працездатного віку досягла 15,0 %, а смертність – 20,0 %. На даний момент в Україні, за даними Інституту гастроентерології НАМН України, налічується 880 тис. пацієнтів із ХП.

Якість життя хворих на ХП і високий рівень економічних витрат на забезпечення відновлювального лікування залежить не тільки від проявів основних синдромів ХП (больового, диспепсичного, недостатності екскреторної та інкреторної функцій підшлункової залози (ПЗ) та ін.), але й від комплексу взаємопов'язаних трофологічних полінутрієнтних порушень, які формуються протягом довготривалого хронічного процесу в ПЗ та суміжних задіяних органах внаслідок екзогенних і ендогенних причин. Полінутрієнтна недостатність (ПН) поступово прогресує від виснаження запасів нутрієнтів у тканинах до біохімічних і функціональних змін, які призводять до складних клінічних проявів, найбільш яскравими і показовими з яких є мінеральна недостатність і гіповітамінози, анемічний синдром і остеодифіцит (ОД), білкова недостатність і вторинний імунодефіцит (ІД).

Пошук наукової інформації стосовно проблеми ХП та обумовлених ним трофологічних розладів в організмі хворих показав, що існуючі напрацювання присвячені в основному окремим аспектам виникнення таких розладів, стосуються більше гострої фази захворювання і не призвели до розробки єдиної наукової концепції формування ПН.

Важливим питанням клінічної панкреатології є коморбідність ХП із такими найбільш поширеними нозологіями, як цукровий діабет, хронічне обструктивне захворювання легень, остеоартроз, остеопороз, гіпертонічна хвороба, ішемічна хвороба серця, біліарні розлади травної системи, паразитози та ін.

Це мотивувало авторів до проведення дослідження трофологічних, полінутриєнтних за суттю, порушень при ХП і коморбідних станах, розробки предикторів їх виникнення і прогресування, системного патогенетичного обґрунтування цих багаточисленних явищ, а на основі цього формування програм корекції виявлених порушень.

Виходячи з положення про значимість проявів ПН в оцінці клінічного перебігу і загального стану хворих на ХП із коморбідністю, вважали актуальним з урахуванням необхідності корекції супутніх трофологічних розладів розробити диференційовані схеми лікування ХП із включенням до загальноприйнятого стандарту медикаментозних засобів (вітамінно-мінеральних комплексів, антиоксидантів, про- та пребіотиків, психотропних препаратів та ін.), а також методик біологічної медицини (комплексних біорегуляційних препаратів, рефлексотерапевтичних методик, гомеосиніатрії та ін.), які потребують доказового поглибленого наукового обґрунтування.

Авторами запропоновано і запатентовано низку комплексних програм лікування та реабілітації пацієнтів із ХП і коморбідними станами. Зокрема, розроблено нову патогенетично обґрунтовану концепцію формування трофологічної полінутриєнтної недостатності при ХП і поєднаних патологіях, яка включає комплекс мінерально-вітамінної недостатності, вторинних імунодефіциту та остеодефіциту, білкової недостатності та анемічного синдрому.

Авторами науково обґрунтовано доцільність використання програм диференційованого лікування хворих на ХП із включенням до загальноприйнятого комплексу терапії вітамінно-мінеральних препаратів теравіт, кальцемін і кальцемін адванс, фітотаблеток стевії «Стевіасан» і курсового дом'язового і акупунктурного введення антигомотоксичних препаратів (АГП) *Momordica compositum* і *Coenzyme compositum* для корекції загального стану і клінічних проявів ПН (ІД, ОД, білкового статусу та анемічного синдрому), проявів ліпероксидації, ендотоксикозу, оптимізації АОСЗ і цитокінового профілю, а також інших програм комплексного лікування із включенням до протоколу додаткових медикаментозних і немедикаментозних методик (із патентами на корисні моделі).

Автори сподіваються, що практичні рекомендації, розроблені у результаті проведених авторських наукових досліджень, будуть корисними і доцільними для імплементації їх до загальнолікарської практики (терапевтичної, гастроентерологічної, загальної практики-сімейної медицини, реабілітаційної та санаторно-курортної), а також для впровадження до системи вищої медичної освіти – для навчання студентів старших курсів, лікарів-інтернів і магістрів, аспірантів і курсантів у плані безперервного професійного розвитку.

З повагою, головний редактор проф. Бабінець Л.С.

Навчальне видання

**ПРОТОКОЛЬНІ ТА АД'ЮВАНТНІ МЕТОДИКИ ЛІКУВАННЯ
І РЕАБІЛІТАЦІЇ ХРОНІЧНОГО ПАНКРЕАТИТУ
У ЗАГАЛЬНОЛІКАРСЬКІЙ ПРАКТИЦІ**

за ред. проф. Л. Бабінець

Навчально-методичний посібник

Підписано до друку 24.11.2021 р.

Формат 60×84/16. Папір друк. № 2. Гарнітура Times New Roman.

Умовн. друк. арк. 39,99. Тираж 100 прим.

Видавець Марченко Т. В.

м. Львів-53, 79053, Україна, вул. В. Великого, 51/50, тел. +38 (050) 370-19-57

e-mail: picha1938@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 6784 від 30.05.2019 року,
видане Державним комітетом телебачення і радіомовлення України

Надруковано у друкарні видавця Марченко Т. В.